

EURYDICE

Informacja prasowa Polskiego Biura

Education and Training in Europe 2020. Responses from the EU Member States

Edukacja i szkolenia w strategii Europa 2020. Odpowiedzi krajów członkowskich

Warszawa,
październik
2013

Edukacja i szkolenia w strategii Europa 2020. Odpowiedzi krajów członkowskich

Raport w ujęciu porównawczym prezentuje odpowiedzi krajów członkowskich Unii Europejskiej na priorytety w zakresie edukacji i szkoleń wynikające ze strategii Europa 2020, a także innych dokumentów strategicznych UE w obszarze edukacji. Koncentruje się on przede wszystkim na obecnie wdrażanych lub planowanych reformach krajowych w obrębie czterech wymienianych w strategii pól tematycznych: zjawisku wczesnego kończenia nauki (*Early School Leaving*), szkolnictwie wyższym, zatrudnieniu młodzieży i kształceniu zawodowym (*Vocational Education and Training*) oraz uczeniu się przez całe życie. Publikacja przedstawia inicjatywy podjęte w krajach UE od 2011 roku - 12 miesięcy po wdrożeniu strategii Europa 2020 - uwzględnia również te będące obecnie w zaawansowanej fazie przygotowań. Publikacja powstała na podstawie dwóch głównych źródeł informacji: Eurypedii (Europejskiej Encyklopedii Krajowych Systemów Edukacyjnych) – w szczególności rozdziału 14. „Aktualne reformy i inicjatywy w polityce edukacyjnej” oraz programów reform krajowych z roku 2013. Raport przedstawia sytuację w 28 krajach członkowskich i jest podzielony na cztery rozdziały: 1. Przeciwdziałanie wczesnemu kończeniu nauki, 2. Podnoszenie poziomu osiągnięć oraz jakości i adekwatności programów nauczania w szkolnictwie wyższym, 3. Doskonalenie umiejętności oraz poprawa jakości kształcenia zawodowego i szkoleń na rzecz wzrostu zatrudnienia wśród młodych ludzi, 4. Zwiększenie udziału dorosłych w uczeniu się przez całe życie.

Poniżej kilka najważniejszych wniosków wynikających z raportu.

Przeciwdziałanie wczesnemu kończeniu nauki

Kraje Unii Europejskiej opisują reformy mające przeciwdziałać wczesnemu kończeniu nauki obejmujące kilka etapów edukacji. Działania podjęto zarówno w krajach, w których odsetek wczesnie kończących naukę jest niski i znajduje się poniżej Europejskiego benchmarku w tym zakresie (10%), jaki i w tych plasujących się sporo powyżej określonego przez benchmark poziomu. Nawet kraje o najniższej liczbie uczniów wczesnie kończących naukę (CZ, PL, SI oraz SK) wdrożyły szereg inicjatyw mających na celu dalsze ograniczanie tego zjawiska.

Niektóre kraje (DK, ES, IT, LV, HU, MT i RO) podjęły działania zgodne ze swoimi indywidualnymi zaleceniami (CSRs).

Zdecydowana większość opisywanych reform krajowych odnoszących się do problemu wczesnego kończenia nauki skupia się na działaniach zapobiegawczych. w związku z wdrażaniem tych działań ponad dwie trzecie krajów Europy (BE fr i BE nl, BG, CZ, DE, EE, ES, FR, HR, LV, LT, HU, MT, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE i UK) zgłasza istniejące bądź planowane inicjatywy w zakresie edukacji przedszkolnej, przede wszystkim mające ułatwić dostęp do tego poziomu edukacji i poprawić jakość oferowanych usług.

Duża grupa krajów (BE, BG, CZ, DK, ES, FR, LV, HU, PT, RO, SI, SK, FI oraz UK-ENG/WLS) opracowuje obecnie środki zapobiegawcze skierowane na wsparcie uczniów defaworyzowanych np. pochodzących ze środowisk imigranckich bądź należących do mniejszości romskiej i znajdujących się jednocześnie w grupie uczniów z trudnościami w nauce i słabymi wynikami. Środki te skupiają się głównie na zapewnieniu tym uczniom odpowiedniego wsparcia językowego i opracowaniu strategii umożliwiających ich lepszą integrację z resztą społeczności (szczególnie w przypadku dzieci pochodzenia romskiego), w niektórych krajach dąży się też do zapewnienia dodatkowych środków dla szkół z wysokim odsetkiem uczniów z grup defaworyzowanych i wymagających pomocy ze względu na trudności w nauce.

Niemal połowa krajów (BE DE, DK, EL, ES, FR, LT, MT, NL, PL, PT, FI, SE oraz UK-ENG) stwierdza, iż część reform mających na celu zapobieganie wczesnemu kończeniu nauki związana jest z sektorem kształcenia i szkoleń zawodowych (*Vocational Education and Training*). Reformy te skupiają się na poprawie wizerunku kształcenia zawodowego poprzez m.in. poprawę jakości poradnictwa zawodowego, rozszerzenie zakresu możliwych do zdobycia kwalifikacji dzięki wprowadzeniu modułowej struktury kursów, a także wprowadzenie rozwiązań, które ułatwiają przechodzenie z sektora kształcenia zawodowego do sektora szkolnictwa wyższego.

Kilka krajów podjęło działania zmierzające do lepszego dopasowania kształcenia zawodowego do wymogów rynku pracy poprzez wprowadzenie możliwości uczenia się w miejscu pracy oraz zaktualizowanie programów nauczania. Dwa kraje o największym odsetku uczniów wcześniej kończących naukę (Hiszpania i Portugalia) podjęły działania umożliwiające wybór ścieżki kształcenia zawodowego już na poziomie szkół gimnazjalnych.

Większość reform zakładających działania zapobiegające zjawisku ESL skupia się na poradnictwie. w tym zakresie w Bułgarii, w Niemczech, Słowenii, Belgii, we

Francji, Luksemburgu oraz na Malcie wprowadzono również inicjatywy zakładające współpracę z rodzicami lub rozwijające współpracę międzysektorową.

Stosowanie działań kompensacyjnych względem uczniów wcześniej kończących naukę okazuje się mniej powszechne w Europie. Jedynie sześć krajów (EE, FR, LU, HU, MT oraz RO) sygnalizuje wprowadzenie działań na rzecz tworzenia lub wdrażania programów edukacyjnych tzw. drugiej szansy, w szczególności w zakresie kształcenia zawodowego i szkoleń. w ramach działań mających na celu przywrócenie do systemu edukacji uczniów, którzy przedwcześnie porzucili naukę, w pięciu krajach (ES, FR, AT, SE and UK) zapewnia się takim uczniom indywidualne wsparcie.

Zbieranie i analizowanie danych dotyczących zjawiska wczesnego kończenia nauki oraz stosowanie działań o udowodnionej skuteczności jest kluczowe dla rozwiązania tego problemu w sposób efektywny. Działania w tym zakresie zostały niedawno podjęte lub są w trakcie realizacji w około jednej trzeciej krajów (BE ni, BG, FR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, SE oraz UK-WLS).

Podnoszenie poziomu osiągnięć oraz jakości i adekwatności programów w szkolnictwie wyższym

Kolejny cel strategii Europa 2020 czyli wzrost liczby młodych ludzi posiadających wykształcenie wyższe oraz rekomendacje zawarte w zaleceniach dla dziesięciu krajów (AT, BG, CZ, EE, HU, IT, LV, RO, SI oraz SK), a dodatkowo kwestie obejmujące: wzrost udziału grup defaworyzowanych w szkolnictwie wyższym, wzrost wskaźnika uzyskiwania wykształcenia/ kończenia studiów oraz jakość i adekwatność programów kształcenia w stosunku do potrzeb rynku pracy znalazły odzwierciedlenie w szeregu prowadzonych na szeroką skalę inicjatyw.

Większość krajów informuje, że dąży do zwiększenia odsetka studentów poprzez udzielanie specjalnej pomocy studentom należącym do grup o mniejszych szansach, tworzenie alternatywnych dróg dostępu do szkolnictwa wyższego oraz reformowanie systemów wsparcia dla studentów.

Stosunkowo niewielki nacisk kładzie się na działania mające na celu wzrost wskaźnika kończenia studiów. Jedynie około połowa krajów członkowskich (BE, FR, CZ, DK, DE, EL, FR, IT, HU, NL, AT oraz FI) inwestuje w poprawę poradnictwa zawodowego lub działania sprzyjające kończeniu studiów w przewidzianych ramach czasowych.

Jedynie kilka krajów (BG, ES, HR, SI, SK i SE) nie przewiduje ani obecnych ani przyszłych działań na rzecz zwiększenia liczby studentów lub wzrostu wskaźnika kończenia studiów/ uzyskiwania wykształcenia wyższego; spośród tych krajów między innymi w Bułgarii i Chorwacji odsetek studentów jest obecnie stosunkowo niski.

Wzrost jakości i adekwatności programów szkolnictwa wyższego traktowany jest również w wielu krajach jako jeden z priorytetów. Dwie trzecie krajów pracuje nad udoskonaleniem prawodawstwa mającego zapewnić odpowiednią jakość kształcenia oraz zwiększyć zatrudnialność absolwentów uczelni wyższych. w zakresie zapewniania jakości wyraźna jest tendencja do tworzenia pojedynczych jednostek akredytujących, mających zapewnić bardziej zintegrowany i przejrzysty system/ proces akredytacji, który ma odchodzić od akredytowania programów w kierunku akredytowania instytucji.

W niektórych krajach (BE, FR oraz BE, NL, HU, LU PT, a także SI) podejmowane są działania mające na celu podniesienie atrakcyjności absolwentów na rynku pracy - obejmują one między innymi tworzenie krótszych programów studiów zorientowanych na kształtowanie bardziej praktycznych umiejętności w branżach, w których brakuje specjalistów.

Niektóre kraje informują, że ostatnio podjęły (IT, HU i PL) lub aktualnie wdrażają (DK, LV i FI) działania na szeroką skalę, dążące zarówno do zwiększenia odsetka osób uzyskujących wykształcenie wyższe, jak i do wzrostu jakości i adekwatności programów szkolnictwa wyższego w stosunku do potrzeb rynku pracy.

Doskonalenie umiejętności oraz poprawa jakości kształcenia zawodowego i szkoleń na rzecz wzrostu zatrudnienia wśród młodych ludzi

Benchmark ET 2020 dotyczący poziomu zatrudnienia wśród absolwentów i rosnąca w 2012 i 2013 roku liczba krajów, które otrzymały indywidualne zalecenia w tym zakresie (BG, DK, DE, EE, ES, FR, IT, CY, LV, LT, LU, MT, HU, AT, PL, RO, SE, SI, SK, FI i UK) skupia się na wpływie edukacji i szkoleń na zmniejszanie bezrobocia wśród młodych ludzi, w tym zwalczaniu trudności związanych z przejściem z systemu edukacji na rynek pracy.

Dwie trzecie krajów (BE, BG, CZ, DE, ES, FR, EL, IT, CY, LV, HU, MT, AT, PL, PT, SE, SK i UK) informuje o wprowadzanych strategiach mających na celu ułatwienie przejścia z systemu edukacji na rynek pracy, które zakładają zwiększanie

możliwości nabywania doświadczenia zawodowego w trakcie kształcenia, zarówno zawodowego jak i ogólnego, począwszy od poziomu liceum po szkolnictwo wyższe.

Wiele krajów (oprócz BG, CZ i CY) podkreśla, że wprowadziło działania związane z możliwością nabycia doświadczenia zawodowego w sektorze kształcenia zawodowego. Większość z tych działań skupia się na wdrażaniu modelu kształcenia dualnego bądź wprowadzaniu uczenia się w miejscu pracy czy praktyk zawodowych, wiele z nich zgodnych jest z indywidualnymi zaleceniami dla krajów na rok 2012 i 2013.

W celu rozwiązania problemu kompetencji nabywanych przez uczniów w systemie kształcenia, a które nie odpowiadają na potrzeby rynku pracy, niektóre kraje (IE, LV, PL i PT) podjęły próbę zdefiniowania umiejętności, które będą niezbędne w przyszłości oraz stworzenia narzędzi monitorowania systemów kształcenia zawodowego.

Wiele krajów (BE, FR, a także BE, NL, IE, EE, LT oraz LV) opisało działania mające wzmocnić powiązania między sektorem edukacji i szkoleń a rynkiem pracy, szczególnie poprzez zaangażowanie pracodawców i partnerów społecznych w prace nad programami nauczania, jako istotny element strategii zapewniającej dostosowanie kształcenia do zmieniających się potrzeb gospodarki.

Niemal dwie trzecie krajów potwierdza wprowadzenie inicjatyw, których celem jest zwiększenie szans młodych ludzi na podniesienie kwalifikacji, zwłaszcza w sektorach stanowiących potencjał dla rynku pracy lub w tych, w których brakuje pracowników (FR, IE, ES, FR, EL, MT, SI, FI i UK-ENG), a także zwiększanie kompetencji w zakresie przedsiębiorczości (BG, ES, EE, LT, HU, PT, RO, SI i UK-WLS). Inicjatywy te w dużej mierze polegają na prowadzeniu krótkoterminowych kursów/ szkoleń i skierowane są głównie do osób bezrobotnych oraz tych, które przedwcześnie ukończyły naukę .

Spośród krajów o najniższym poziomie zatrudnienia Hiszpania, Portugalia i Słowacja informują o wdrożeniu strategii obejmujących co najmniej cztery pola działania, w tym m.in. możliwość zdobywania doświadczenia zawodowego czy rozwijanie umiejętności w zakresie przedsiębiorczości. w przeciwieństwie do tych krajów, Bułgaria i Chorwacja, które mają niski poziom zatrudnienia wśród absolwentów, podjęły jedynie nieliczne działania na rzecz poprawy sytuacji.

Zwiększanie udziału dorosłych w uczeniu się przez całe życie

W większości krajów Unii Europejskiej udział dorosłych w uczeniu się przez całe życie znacząco odbiega od docelowego 15 % poziomu wyznaczanego przez benchmark europejski. Jedynie pięć krajów członkowskich (DK, NL, FI, SE oraz UK) przekroczyło ten poziom.

Sześć krajów (BE, EE, FR, ES, PL i SI) otrzymało w 2012 i 2013 roku indywidualne zalecenia związane z uczeniem się przez całe życie. Zalecenia te odnoszą się do wdrażania strategii uczenia się przez całe życie, zapewniania dorosłym o niskim poziomie kwalifikacji dostępu do nauki oraz wzmacniania związku pomiędzy edukacją, uczeniem się przez całe życie oraz kształceniem zawodowym i zatrudnieniem.

Państwa członkowskie odnoszą się do założeń związanych ze zwiększaniem udziału osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie wdrażając zakrojone na szeroką skalę strategie uwzględniające różne aspekty m.in.: poprawę jakości poradnictwa zawodowego, promowanie idei uczenia się przez całe życie, udostępnianie bardziej elastycznych form kształcenia i ścieżek edukacyjnych, prowadzenie działań adresowanych do osób o niskich kwalifikacjach zawodowych czy możliwość uzyskania zachęt finansowych dla uczestniczących w uczeniu się przez całe życie. Ogólnie rzecz biorąc kraje, które radzą sobie gorzej na arenie europejskiej (np. BG, HR czy RO) podejmują mniejszą liczbę działań, niż kraje uzyskujące lepsze wyniki (EE, LU oraz FI).

Inicjatywy na rzecz poprawy jakości poradnictwa zawodowego w ramach uczenia się przez całe życie odnotowano w niemal połowie krajów (BE, DE i BE, NL, CZ, EE, CY, LU, AT, PT, RO, SI, SK, FI oraz UK-ENG). Wprowadzanie elastycznych sposobów uczenia się (np. uczenie się na odległość, kursy wieczorowe oraz kształcenie dopasowane do indywidualnych potrzeb ucznia) jak również zwiększanie uczestnictwa dorosłych w szkolnictwie wyższym było w ostatnim czasie przedmiotem zainteresowania w dziesięciu krajach (BE, NL, DE, EE, EL, ES, FR, LV, MT, FI oraz SE), a wsparcie finansowe dla uczenia się przez całe życie zostało wprowadzone w ośmiu krajach (EE, ES, LT, LU, HU, AT, SI oraz UK). Trzy kraje (EE, ES oraz SI), które otrzymały zalecenia na rok 2012 i 2013 kładące szczególny nacisk na ułatwienie osobom nisko wykwalifikowanym dostępu do uczenia się przez całe życie, informują o wprowadzeniu specjalnych programów szkoleń w tym zakresie.

Walidacja i uznawanie osiągnięć zdobytych w ramach edukacji nieformalnej i pozaformalnej uważane są za jedno z najlepszych narzędzi motywujących

dorośli do dalszego podejmowania procesu uczenia się. Klika krajów (IT, LU, MT, PL oraz SK) informuje o wdrożeniu w ostatnim czasie procedur weryfikacji efektów uczenia się w kontekście edukacji nieformalnej i pozaformalnej. Postęp w pracach nad tworzeniem Krajowych Ram Kwalifikacji jest zauważalny we wszystkich krajach członkowskich, z których wiele jest już na etapie odnoszenia swoich krajowych ram do Europejskich Ram Kwalifikacji. Dodatkowo niektóre kraje (EE, EL, PL oraz PT) podjęły działania dążące do zwiększenia przejrzystości systemu kształcenia i szkoleń zawodowych. Ponad połowa krajów informuje o wprowadzeniu inicjatyw odnoszących się do standardów kwalifikacji i zapewniania jakości w sektorze kształcenia zawodowych i szkoleń.

